

Ýüzýyllyk güwwüldi: Kissinžer

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Ýüzýyllyk güwwüldi: Kissinžer ÝÜZÝYLLYK GÜWWÜLDI: KISSINŽER

Täze taryh diplomat, akademik, teoretik, jeñbaz Kissinžer hakda näme ýazarka?

Genri Kissinžer 1973-1977-nji ýyllarda ABŞ-nyň Daşary işler ministri bolup işläpdi / Fotosurat: Reuters

Hyýaly ýarag bilen ýaraglanan realist, oňsuksyz taraplaryň arasynda bogun öryän, ot-ýalnyň astynda gepleşikleri geçirýän we soňy näme bilen gutarýanam bolsa maksadyndan dänmeýän adam... Maşgalasy bilen bile nemes faşistleriniň zulmundan gaçan ýaş nemes Haýns Kissinžer ABŞ-ly Genri Kissinžer ady bilen özüni düýşler äleminden tapýar we bu düýşi hut özi görýär.

Ýigrimi ýaşyndaka amerikan harby kontrrazwedkasynyň eline geçýär we şolaryň birine öwrülýär.

Kontrrazwedka ony nemes Gestaposyny (nasistik kontrrazwedka gullugy) yzarlamagy tabşyrýar.

Jansyzlyk käri bilen syýasat biliminiň arasynda geçen üç ýylynyň yzyndan Garwardyň gapylary önünde açylýar, ol bu abraýly ýokary okuw jaýynyň akademigi we professory bolýar.

Syýasy gatlaklaryň arasynda we düşünje merkezlerinde giňden

meşhurlyga eýe bolýar.

«Ýadro urşy we daşary syýasat» atly kitabyňy çap etdirip, täze dünýäsine ýadro ýaragy bilen gadam basýar.

ABŞ-nyň daşary syýasat gatnaklary, ýagny Ak Tam, ABŞ-nyň Daşary işler ministrligi, Pentagon bilen janly mediýa täze nesil has kiçi raketalary ulanylanda ýadro urşunda taktiki-strategiki taýdan artykmaçlyk gazanyp boljakdygyny öňe sürýän biridigini bilýär.

Bu pikir amerikan laboratorýalaryndaky hojaýynlaryň ünsüni çekýär. Şondan soň bu ýaş ýigide arka durmak saýlama şahsyýetleriň arasynda hökmany milli borja öwrülýär.

Genriniň ýadro teoriýasy 60-njy ýyllarda syýasy arenada we täsir ediş dünýäsinde nijeme menzilleri aşdy.

Onuň bu teoriýasy şindizem ýadro ýaragyny ulanmak ähtimallygy babatdaky agramyny saklap gelýär.

ABŞ-nyň 37-nji prezidenti Riçard Nikson bilen ýakyndan tanşanda, onuň ýüzüne bagt gülüp bakýar.

Kissinžer şol döwürde Niksonyň 1968-njy ýylda geçirilen saýlawlardaky bäsdeşi Nýu-Ýorkuň meri Nelson Rokfelleriň orunbasary bolup işleýärdi.

Nikson ýeniş gazandy we göreşi ýatdan çykardy. Emma garşydaşynyň orunbasary Genri Kissinžeriň goldawyny almagyň nähili möhümdigini gowy bilýärdi.

Nikson ony iň ýokary wezipä oturtdy, ýagny ABŞ-nyň Döwlet Howpsuzlygy boýunça geňeşçisi edip belledi.

Wagtyň geçmegi bilen Kissinžer karýerasyna supergüýjüň daşary işler ministri bolmagy-da goşdy.

Koridorlar açyldy we Kissinžer amerikan maglumat gorlarynyň we syr hazynasynyň açarlaryny göterijä öwrülip, maslahat beriji ložadan karar kabul ediji loža geçdi.

**ГЕНРИ
КИССИНДЖЕР**

МИРОВОЙ ПОРЯДОК

МИРОВОЙ ПОРЯДОК

kitapey.ru

Şol wagtlar dünýä gowy döwri başdan geçirýärdi. 1967-nji ýylyň urşundan soň Ýakyn Gündogarda kartalar bulaşypdy, Hindistan ýarymadasynda Päkistan bilen Hindistanyň arasynda uly çaknyşyk bolup geçipdi, ABŞ wýetnam batgalygyny boýlapdy, Sowet Soýuzy Gündogar we Merkezi Ýewropanyň merkezine aralaşyp, Afrika we Latyn Amerikasyna tarap süýşýärdi.

Ak Tam tarapyndan heniz diplomatiki taýdan ykrar edilmedik Hytaýam ýeke we daşyna ýapyk hakda Hytaý diwarynyň içinde güýjüni toplamaga synanyşýardy.

Şindize çenli gelen amerikan syýasy sferasynyň düýbünü tutujy güýçli prezident Riçard Niksonyň adyndan gürleýän diplomatik tilki Kissinžer şular ýaly howada orta çykdy.

Kissinžer Niksona ýakynlaşdy, ikitaraplaýyn we ynamly pikir alyşdy.

Soňra Kissinžer çylşyrymly halkara arena çykdy, syýasy we diplomatiki sözlüge dünýä üçin täze agalgalary goşdy.

Moskwa geçirilen taryhy saparda «dil tapyşma syýasaty» atly otagda galyp, prezident Nikson üçin syýasy köprüleri gurdy.

Şeýdibem Leonid Brežnew ýaly sowet ýolbaşçylarynyň gatnaşmagynda Moskwada strategiki ýaraglaryň çäklendirilmegi hakdaky «SALT-1» şertnamasyna gol çekildi. Waşington bilen Moskwa global ylalaşyga gelnendigine güwä geçýän täze başlangyçlaryň düýbünü tutýardy.

Edil şol wagtam Kissinžeriň aýakyzy göründi we Niksonyň sanksiýalary netijesini berdi.

Hytaý babatda-da ABŞ-nyň aýnasynda Kissinžer arzuw-hyýaly parlaýardy. Waşington aýgytlaýjy pursatda Pekin bilen el gysyşdy.

ГЕНРИ КИССИНДЖЕР

О КИТАЕ

МИРОВОЙ ПОРЯДОК

kitapey.ru

Şol günlerde Waşington Hytaý döwletini diplomatiki taýdan ykrar edenokdy, emma Kissinžeriň inisiatiwasy bilen «ping-pong» diplomatiýasy işlenip düzüldi.

Şunuň bilen baglanyşyklylykda öwrenişilmedik şol resmi saparda taýýarlyk hökmünde Hytaý bilen ABŞ-nyň milli ýygyny futbol toparlarynyň arasynda bolan dostluk duşuşygy hemmähiziň ýadyndadyr.

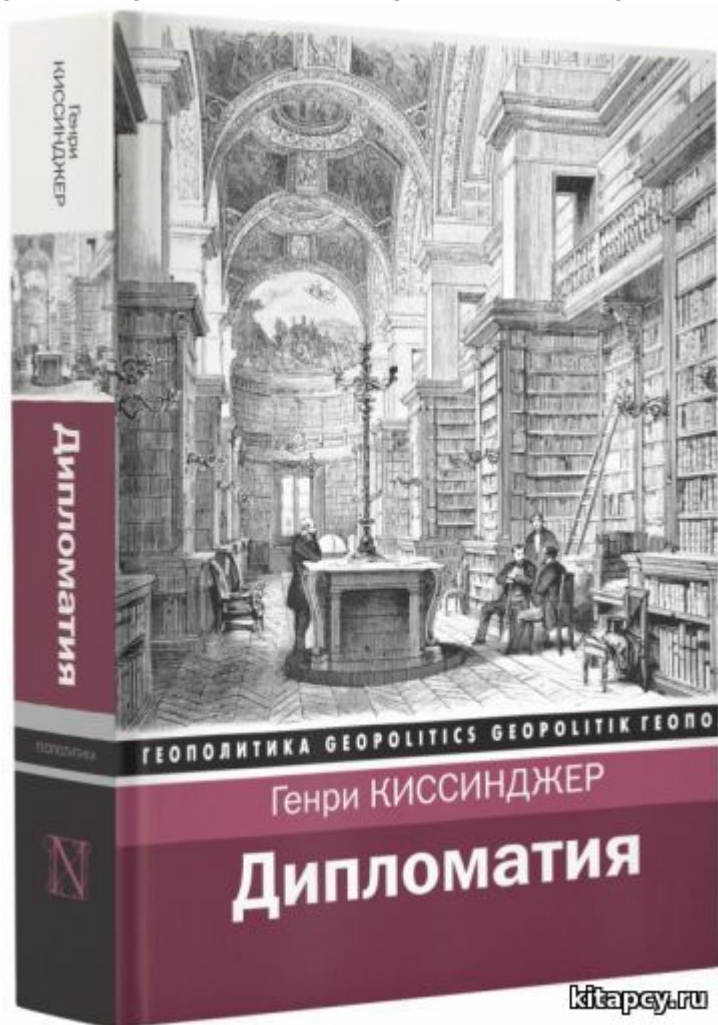
Bu resmi sapar ABŞ tarapyndan Hytaý üçin ençeme ýyldan soňky ykrar edilmä we Hytaýyň Howpsuzlyk Geňeşindäki baş uly ýurduň ýerine oturmagy üçin berilen rugsada şert döredipdi.

Kissinžeriň ukyp-başarnyklary Moskwadan Pekine, ol ýerdenem Wýetnamyň paýtagty Hanoýa sary akdy.

ABŞ-nyň wýetnam batgalygyny boýlan, her gün müňlerçe adamyň wepat bolýan, amerika, köçelerinde gahar-gazaba atlanan protest çykyşlarynyň ýetjek derejesine ýeten we Golliwuda çenli baryp ýeten, ABŞ-nyň metbugat, medeniýet, sport, syýasat intelligensiýasynyň dowam edip duran bu manysyz urşa nägilelik bildirýän döwründe Kissinžer Parižde wýetnamly zoňtar rewolýusioner Le Dyk Tho bilen gepleşik geçirýärdi.

Bu gepleşikler Kissinžeriň pirimleri bolmazdan amala aşjaga meňzänokdy.

Emma nemes migrantynyň oglunyň aňynda aýlanýan adatdan daşary hyýaly güýç bilen utgaşan realizm Kissinžere dünýäniň iň uly ýurdunyň inisiatory we halasgäri bolmak düşünjesini guýdy.

Garaşylyşy ýalam boldy, uruş togtady... Amerikan esgerleri gorky we güzap bilen geçen ýyllaryň yzyndan öý-öwzarlaryna dolandy.

Kissinžer Le Dyk Tho bilen bile Parahatçylyk boýunça Nobel baýragyny alan wagtynda buýsançly ýylgyrysyny gizlejegem bolanokdy.

Kambodja, Çili, Wýetnam uruşlary döwründe dökülmegine sebäp bolan ganlary üçin nägilelik bildiren iki agzanyň Nobel baýragyny bermek boýunça komitetiň agzalygyndan öz islegi bilen çykmagy-da ony ynjalykdan gaçyrmandy.

Ol hereketleriň netijeler bilen ölçelýändigine ynanýardy.

1973-nji ýylyň 6-njy oktýabr urşundan bir gün öňem Kissinžeriň Ýakyn Gündogarda resmi saparda bolmak pikiri ýokdy.

Onuň ysraýylly ýaranlary arap topraklaryny basyp alýardy. Ol, elbetde, arap dünýäsiniň tarapyny tutanokdy.

Emma Müsüriň garaşylmadyk uly göçümi onuň düşüňjelerini agdar-düňder etdi we dessine depregini boýnundan asyp, Ýakyn Gündogara uçdy.

Ýarany Tel-Awiwi halas etmek maksady bilen arap paýtagtlary bilen Ysraýylyň arasynda bogun örüp, gepleşiklere öňbaşçylyk etdi.

«Uotergeýt» dawasy bilen başagaý bolan prezident Niksonyň ýoklugynda-da Kissinžeriň sesi batly ýaňlandy.

Şindi çürbaşda geçen ýüzýyllyk ömrüň yzyndan yzda şu sorag galýar:

Täze taryh diplomat, akademik, teoretik, jeňbaz Kissinžer hakda näme ýazarka?

Jemal el-KEŞKI,

Müsürli žurnalist.

Duşenbe, 11.12.2023 ý. Publisistika